Anul al 56-lea
14 Pagini

EXEMPLARUL { In România 2 lei / In străinătate 6 lei

Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. Nr. 24464/939

Nr. 241 Duminică 3 Septembrie 1939
14 Pagini P I I I I

ABONAMENTE
IN ȚARA
Lei 200 pe 3 luni. Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80
In străinătate în raport cu tariful poștal și valuta

UNIVERSUL

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10; SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

ABONAMENTE
IN TARĂ
pe un an la
UNIVERSUL COPIILOR
ZIARUL CĂLĂTORIILOR,
VESELIA, RADIO UNIV.
și UNIV. LITERAR câte 220 lei
ILUSTR. ROMÂNĂ
și UNIV.-SPORT
câte 500 lei

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN
Proprietar:
„UNIVERSUL" S. A.
Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

DIRECTOR
ȘI ADMINISTRATOR DELEGAT
STELIAN POPESCU

BIBLIOTECA „ASOCIAȚIUNII" SIBIIU

Fântânile publice din satele noastre

Pe când în alte țări, fie că sunt în fruntea civilizației, fie că sunt mai la coadă, există un adevărat „cult" al fântânilor publice — unele fiind adevărate opere artistice, iar altele având chiar un caracter religios prin sfințenia atribuită apelor curate — în țara noastră, dacă luăm în seamă stările actuale în ce privește alimentarea populației satelor și chiar a unor târguri și orașe cu apă potabilă, un asemenea cult nu se pomenește. Majoritatea satelor noastre din regiunile deluroase și mai cu seamă din regiunile dela șes, sunt lipsite de fântâni publice și particulare, bine construite, care să asigure populației o apă potabilă. Ba sunt unele regiuni, în Dobrogea, în Bărăgan și în Bugeacul basarabean, care sunt aproape complet lipsite de fântâni, de oarece nici oamenii din partea locului, nici administrația nu s'au îngrijit să construiască acele binefăcătoare fântâni în părțile mai populate sau pe la răscrucile drumurilor. Tipul cel mai caracteristic al fântânii, din majoritatea satelor noastre din regiunile deluroase și dela șes, este cel primitiv; iar în unele părți din Dobrogea este „cișmeaua" turcească.

Și n'a fost așa în vremurile din trecut, când boerii legați și sufletește de pământul lor și chiar țăranii mai înstăriți, considerau drept o datorie creștinească să construiască în orașe, în târguri, în sate și pe la răscrucea drumurilor, fântâni frumoase, împodobite cu iconițe sau troițe.

Cum alimentarea cu apă potabilă a satelor noastre este în strânsă legătură cu buna stare sanitară și igienică a populațiunii lor, constrângerea fântânilor în condițiunile impuse de programul de asanare și de modernizare a comunelor rurale este un imperativ categoric. De aceea măsurile luate de ministerul sănătății publice în vederea înzestrării satelor noastre cu fântâni publice — și în primul rând a celor din regiunile cele mai lipsite de apă potabilă, cum sunt cele din Dobrogea și din Bărăgan — corespund unei necesități de mult simțite, de ordin sanitar și igienic. Ar fi de dorit ca în fiecare comună rurală să se constitue comitete din fruntașii lor, care să execute asemenea lucrări, în binele populațiunii lor, după instrucțiile și planurile ministerului sănătății publice.

Spre desnodământ

Acțiunea diplomatică părea Joi că se apropie de un sfârșit negativ. Singura speranță de pace — o șubredă speranță de pace — era faptul că negocierile anglo-germane nu erau încă întrerupte. Avioanele transportau încă mesagii diplomatice în loc de bombe. Astăzi, rezultatul acestei supreme încercări de a găsi o soluție pașnică se dovedește infructuos. Din telegramele, care sosesc, minut după minut, de pretutindeni se desprinde din ce în ce mai lămurită primejdia ca de acum înainte cuvântul să aparțină armelor.

Joi părea încă rațional să se creadă că Germania ar fi putut găsi într'o reglementare generală internațională o soluție destul de largă spre a se hotărî la o atitudine mai împăciuitoare față de Polonia. Negocierile cu Anglia s'au desfășurat însă numai pe planul raporturilor germano-polone. Un lung comunicat oficios al agenției D. N. B., dă versiunea germană a tratativelor dintre Anglia și Reich, din ultimele zile, pentru găsirea unei soluții a diferendului dintre Polonia și Reich. El trebue citit în întregime: este un document istoric.

Bazele de negocieri, pe care comunicatul le enumeră în 16 puncte, conțin, între altele, clauze teritoriale: alipirea Danzigului la Reich, efectuarea unui plebiscit în Coridor și cesiunea unei zone de trafic exteritoriale, în folosul Germaniei sau Poloniei, în conformitate cu rezultatul plebiscitului.

Din comunicat nu rezultă că aceste condiții erau sine qua non, însă ele oferiau singura bază posibilă de discuție. Dar în același timp, un ultimatum era remis Poloniei, prin intermediul guvernului englez, cerându-i să trimită la Berlin până la 30 August, la ora 24, un delegat cu depline puteri, care să negocieze și să încheie acordul, pe bazele indicate în propunerile germane.

Refuzul acestei invitațiuni cominatorii avea pentru Germania înțelesul respingerii propunerilor făcute.

Guvernul polon s'a declarat, în ultimele zile, gata să ajungă la o soluție pașnică, prin libere negocieri, pe picior de egalitate cu Reichul. Trimiterea însă a unui delegat cu depline puteri autorizat să discute și să încheie un acord pe teritoriu german, ca în cazul Austriei sau Cehoslovaciei, s'a părut inacceptabilă guvernului polon. A primi pe de altă parte negocieri, pe bazele indicate în comunicatul german, ar fi însemnat recunoașterea în principiu a unor cesiuni teritoriale incompatibile cu Suveranitatea poloneză.

Guvernul polon s'a abținut deci de a trimite un delegat la Berlin și, dată fiind gravitatea situației create prin expirarea termenului ultimatului german, a procedat la mobilizarea generală, motivată de altfel și de ocuparea Slovaciei de către germani și de încordarea în fiecare ceas mai gravă a raporturilor cu Reichul. In fața acestei situații fără ieșire. Marea Britanie și-a luat, la rândul ei, toate măsurile de mobilizare a flotei, aviației și armatei de uscat. Din ceas în ceas cortina se poate ridica pentru desfășurarea celei mai întunecate tragedii din istoria Europei.

Reichul consideră într'adevăr propunerile sale ca respinse, în urma abținerii Poloniei de a trimite un delegat cu depline puteri la Berlin. Totuși comunicatul german lasă impresia că discuții ar mai fi încă cu putință, iar la Roma se crede că propunerile germane rămân încă o bază posibilă pentru o soluție. Se va mai putea întâmpla minunea ceasului al 12-lea?

Situația a ajuns la punctul, în care se pare că nimeni nu mai poate ceda și războiul istovitor al nervilor poate face loc războiului fără cruțare al sângelui.

In intâmpinarea d-lui Neville Henderson

Reporterii fotografi ai ziarelor londoneze primind pe sir Neville Henderson (×) la înapoierea dela Berlin cu răspunsul d-lui Hitler

Situația internațională pe ziua de Joi

Incepând aceste rânduri, ne întrebăm dacă în clipa apariției lor evenimentele cari se precipită vertiginos nu vor depăși situația pe care încercăm s'o fixăm în cronica de față.

Negocierile anglo-germane care au întreținut câteva zile o slabă speranță în evitarea războiului, au ajuns la sfârșit. Din cele ce urmează se vede că ele n'au putut îndepărta părțile în conflict — Germania și Polonia — dela pozițiile lor. Nu este desigur momentul cercetării cauzei acestui deznodământ care pare, cel puțin în clipa de față, fatal.

Singura constatare pe care desigur o vor face cititorii, ei înșiși, este o simțitoare deosebire între revendicările actuale ale Reichului și cele prezentate în Martie trecut prin nota trimisă Poloniei, de Germania.

Dar să dăm cuvântul faptelor în ordinea în care s'au desfășurat.

Incă de Miercuri seara se prevedea o agravare a situației și o probabilă eșuare a negocierilor anglo-germane. In cronica noastră de Joi, arătam că era vădit că Berlinul căuta, în tot timpul negocierilor cu Londra, să obțină din partea Angliei influențarea Poloniei în sensul de a ceda revendicărilor Germaniei, cel puțin principial și că aceasta ar fi o condițiune esențială și preliminară a unor negocieri directe germano-polone. Faptul îl confirmă chiar presa germană care învinuește Anglia că n'a intervenit la Varșovia și a lăsat guvernului polon libertatea de judecată și de acțiune.

Mai subliniam Joi ca un fapt grav și ca un indiciu că evenimentele se precipită, ocuparea Slovaciei de către trupele germane, ocupare care a determinat mobilizarea generală în Polonia. Presa germană arată acum că mobilizarea Poloniei e considerată de Reich ca o provocațiune și că Polonia ar fi fost sfătuită chiar de Anglia să mobilizeze. Oficiosul ministerului de externe german „Deutsche Diplomatische und Politische Corespondenz" susține că Germania avea dreptul să trimită trupe în Slovacia, întrucât prin acordurile germano-slovace dela 18 și 23 Martie, statul slovac nu mai este un stat neutru. Așa fiind, Polonia nu poate invoca articolul 2 din tratatul ei cu Anglia, care prevede că obligația de asistență a Angliei decurge și atunci când un alt stat ar fi amenințat în independența sau neutralitatea lui. Pe de altă parte guvernul slovac, ca răs-

(Continuare in pag. 2-a)

Groaznică nenorocire provocată de trăznet lângă Liege

Liege, 31 (Rador). — Trăznetul a căzut în cursul nopții peste un nou pod metalic de cale ferată construit la Val Benoit, lângă Liège.

Trăznetul a căzut peste încărcăturile de explozibil așezate de soldații de geniu cari, în ultimele zile de tensiune internațională, au minat mai multe poduri și șosele.

Minele au explodat și podul a sărit în aer.

In momentul exploziei, pe la un capăt al podului intra trenul de Gouvit, iar pe la celălalt capăt o locomotivă cu tender.

Trenul de Gouvit n'a căzut în apă, dar câteva vagoane s'au sfărâmat.

Sunt șapte morți și numeroși răniți. Morți sunt: doi mecanici, un fochist de pe locomotiva izolată și patru soldați cari păzeau podul.

O fabrică, care se afla în apropierea podului, a luat foc.

Conducta de apă care alimentează Liège-ul a pleznit.

Rezerviștii francezi din Turcia au fost transportați în Siria

Istanbul, 31 (Telegraph-Orient). — *Toți cetățenii francezi rezerviști ai armatei franceze, cari se aflau în Turcia, au fost transportați astăzi de către autoritățile franceze cu vapoare în Siria, unde vor fi înrolați în trupele franceze. Transportul s'a făcut în Siria, întrucât transporturile din Turcia în Franța sunt privite actualmente ca fiind amenințate.*

Sovietul Suprem al Uniunii Sovietelor a ratificat pactul de neagresiune cu Germania

Moscova, 31 (Rador). — Sovietul suprem al Uniunii Sovietelor a ratificat pactul de neagresiune cu Germania.

La ședință erau de față și d-nii Stalin și Molotov.

Inainte de vot, d. Molotov a făcut o expunere asupra punctului de vedere sovietic în această chestiune.

*

Moscova, 31 (Rador). — Pactul de neagresiune germano-sovietic a fost ratificat în unanimitate de Sovietul suprem la ora 20 și 45.

PACTUL A FOST RATIFICAT ȘI DE GUVERNUL GERMAN

Berlin, 31 (Rador). — Simultan cu ratificarea de la Moscova a pactului de neagresiune germano-sovietic, guvernul Reichului a ratificat și el acest acord.

Anglia ia noui măsuri militare

S'a completat mobilizarea marinei și au fost chemate sub drapel restul rezervei și rezerva suplimentară a armatei regulate

Londra, 31 (Rador). — Guvernul a luat noui măsuri militare. Iată comunicatul care a fost publicat în această privință:

„In urma măsurilor mai dinainte adoptate, s'a hotărît să se complecteze mobilizarea marinei și să se cheme sub drapel restul rezervei și rezerva suplimentară a armatei regulate.

Noile efective ale rezervei voluntare ale armatei aerului vor fi deasemeni chemate sub drapel.

Ofițerii și soldații vor trebui să aștepte noui instrucții cari vor fi imediat publicate de fiecare dintre cele trei ministere interesate".

Londra, 31 (Rador). — Miniștrii departamentelor apărării naționale au ținut Joi o consfătuire la sediul comitetului de apărare a imperiului.

Suspendarea legăturilor telefonice cu străinătatea

Londra, 31 (Rador). — Toate legăturile telefonice cu străinătatea și cu vasele pe mare au fost suspendate în noaptea de Joi spre Vineri.

CENZURA TELEGRAMELOR

Londra, 31 (Rador). — *Din ordinul guvernului britanic s'a introdus cenzura telegramelor din Anglia pentru străinătate și țările de peste mare.*

RESTRICȚII IN SBORUL AVIOANELOR CIVILE

Londra, 31 (Rador). — *Guvernul anunță restricții la sborul avioanelor civile, inclusiv cele ce vin din străinătate.*

Nici un sbor nu este permis dela căderea nopții până la răsăritul soarelui. Toată jumătatea orientală a Angliei și Scoției precum și alte regiuni specificate au fost declarate regiuni interzise pentru aviația civilă.

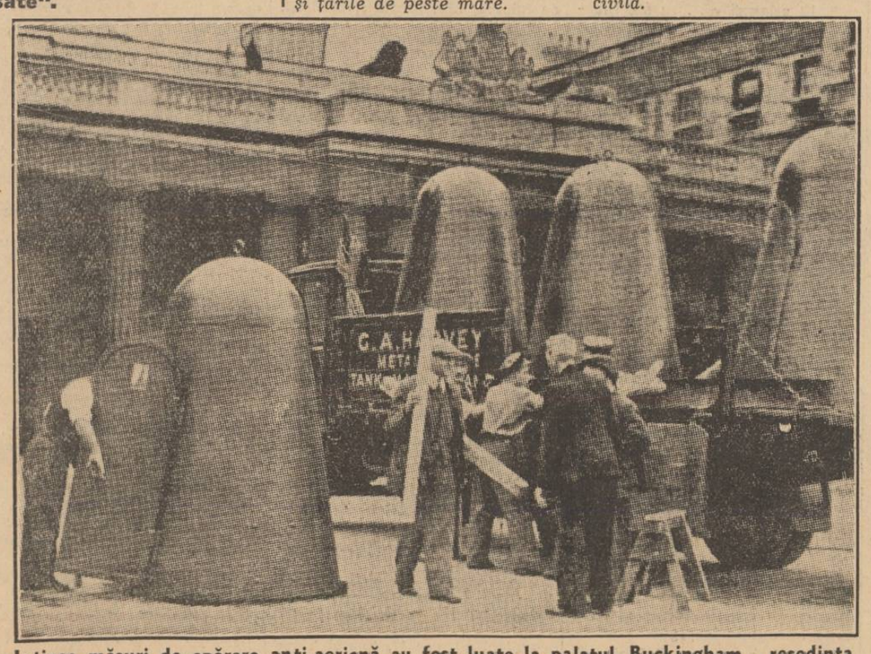

Intinse măsuri de apărare anti-aeriană au fost luate la palatul Buckingham, reședința familiei regale engleze. Iată, în clișeul nostru, câteva adăposturi individuale așezate în curtea palatului

D. HULL PRECIZEAZĂ ATITUDINEA STATELOR-UNITE

Washington, 31 (Rador). — *D. Hull, ministrul afacerilor străine, a declarat ziariștilor că atitudinea Statelor-Unite în criza actuală este o atitudine de așteptare, determinată de evoluția situației europene.*

Statele-Unite se silesc să salveze pacea și dacă se prezintă ocazia, o vor folosi. In momentul de față, însă, nu se întrevede nici o formă și nici o posibilitate nouă de inițiativă.

Franța își menține angajamentele față de Polonia

Paris, 31 (Rador). — La ora 18 și 20 s'a întrunit un consiliu de miniștri, sub președinția d-lui Lebrun.

Consiliul s'a pronunțat în unanimitate pentru menținerea angajamentelor Franței față de Polonia.

Elveția își afirmă din nou voința de a rămâne neutră

Berna, 31 (Rador). — *Agenția telegrafică Elvețiană transmite:*

In urma propunerii Departamentului politic, Consiliul federal a hotărît să adreseze guvernelor țărilor vecine și ale celorlalte țări interesate declarația de neutralitate prevăzută în decizia luată eri cu privire la măsurile ce privesc apărarea țării și menținerea neutralității sale.

In consecință, Confederația helvetică afirmă din nou voința sa fermă de a-și menține neutralitatea în orice împrejurări și față de toate puterile.

Avion prăbușit in flăcări lângă Hanovra

Berlin, 31 (Rador). — **Un avion poștal de noapte, care făcea serviciul pe linia Berlin—Londra, a luat foc eri noapte, pe când decola după escala făcută la Hanovra.**

Șase persoane au murit carbonizate.

O parte din curierul poștal a fost distrusă de foc.

Extrema agravare a conflictului polono-german

Berlinul crede că tratativele nu mai au nici un rost.— Mobilizarea flotei britanice și a armatei polone. — Situația Slovaciei. — Pesimismul Berlinului se accentuează

Prin telefon dela corespondentul nostru particular

Berlin ,31. — Intreaga situație a suferit de eri o modificare fundamentală, ca să nu spunem că s'a produs o răsturnare a situației.

Primele raze de speranță, cari străluceau eri pline de promisiuni, au trebuit să cedeze azi unei atmosfere care este mai serioasă ca niciodată și plină de temeri.

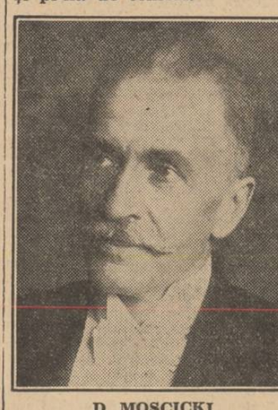

D. MOSCICKI
Președintele Poloniei

Prima cauză a producerii acestei atmosfere a fost ultima comunicare a guvernului britanic, remisă noaptea trecută de d. Henderson, ministerului de externe german.

Asupra conținutului acestei comunicări circulă mai multe versiuni. Cea mai verosimilă pare să fie aceea, care spune că d. Henderson a prezentat Reichului noui întrebări din partea Angliei. După toate probabilitățile, nu s'a răspuns în scris la aceste întrebări, ci d. von Ribbentrop s'a mărginit să dea d-lui Henderson doar un răspuns verbal.

Pentru caracterizarea situației, cercurile ministerului de extern german spun că actualele tratative, duse într'un ritm șovăitor și fără intenții vizibile de a se realiza fapte concrete, nu mai au nici un sens.

*

S'a pus întrebarea, dacă politica britanică nu urmărește altceva decât să câștige timp

Oficial nu se confirmă că tratativele anglo-germane au fost întrerupte. A produs însă, o deosebită impresie faptul că — în cercurile competente germane — situația este caracterizată prin cuvintele: „Tratativele stagnează".

In cercurile germane, se spune mai departe că există bănuiala că Anglia încearcă să tergiverseze tratativele, fapt agravant pentru situația generală.

O nouă inițiativă germană pentru continuarea tratativelor cu Anglia nu este de așteptat, deoarece în desbaterile de până acum, Germania a dat cărțile pe față, astfel că nu mai are nimic de spus, atâta timp cât Anglia nu se va forța să intre, în mod concret, în discuție asupra problemelor ridicate.

*

Schimbarea radicală în situația generală și în atmosfera dela Berlin este provocată, în afară de consfătuirea negativă de eri dintre d-nii von Ribbentrop și Henderson, și de mobilizarea flotei britanice. Rămâne o întrebare deschisă dacă această mobilizare este sau nu o urmare a întrevederii de eri dintre d-nii Ribbentrop și Henderson.

Sub impresia acestor fapte, se acordă acum o altă importanță mobilizării generale din Polonia, care este considerată azi ca o contrazicere flagrantă cu tratativele anglo-germane.

Deasemenea este considerat ca agravant faptul că Polonia a interpretat ca o amenințare concentrarea trupelor germane în Slovacia.

Criticându-se această interpretare a Poloniei, se spune la Berlin că Slovacia, cum se știe prea bine, este o aliată a Germaniei și deci o neutralizare a Slovaciei nu poate fi luată în considerație.

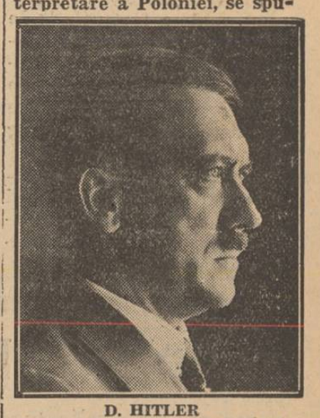

D. HITLER
Fuehrerul cancelar al Reichului

*

Caracteristic pentru încordarea ce există acum este pesimismul care domnește în unele cer-

(Continuare in pag. 2-a)

Poziția Turciei in actuala criză

Istanbul, 31 (Rador) — *Rezumând poziția Turciei în actuala criză, semioficiosul „Ulus" scrie între altele:*

„Este imposibil, în cazul unei agresiuni în estul Europei sau în Mediterana, ca interesele vitale ale Turciei să rămână neatinse direct. Turcia are angajamente reciproce cu Anglia și cu Franța și are deasemeni, anumite responsabilități și datorii în cadrul Înțelegerii Balcanice.

Turcii sunt alături de popoarele care luptă pentru cauza păcii. Numai consolidarea frontului păcii poate asigura o pace întemeiată pe garanții solide".